

10. בראשית רבה (וילנא) (פרשת וישב) פרשה פה סימן א
ויהי בעת ההיא וירד יהודה מאת אחיו, (מלאכי ב) בגדה יהודה
ותועבה נעשתה וגו', א"ל כפרת יהודה שקרת יהודה, ותועבה
נעשתה בישראל, יהודה נעשה חולין....

11. בראשית (פרשת וישב) פרק לח פסוק כה - כו
(כה) הוא מוצאת והיא שלקה אל חמיה לאמר לאיש אשר אלה לו
אנכי הרה ותאמר הכר נא למי החתמת והפתילים והמטה האלה: (כו)
ויכר יהודה ויאמר צדקה ממני כי על כן לא נתתיה לשלה בני ולא יסף
עוד לדעתה:
רש"י
הכר נא - אין נא אלא לשון בקשה, הכר נא בוראך ואל תאבד
שלוש נפשות:

12. הדר זקנים בראשית (פרשת וישב) פרק לח פסוק כה
(כה) הכר נא. משום שאמר לאביו הכר נא הכתונת בנך לפיכך
נענש בהכר נא:

13. בראשית (פרשת מקץ) פרק מג פסוק ח - ט
(ח) ויאמר יהודה אל ישראל אביו שלחה הנער אתי ונקומה ונלכה
ונחיה ולא נמות גם אנחנו גם אתה גם טפנו: (ט) אנכי אערבנו מידי
תבקשנו אם לא הביאתיו אליך והצגתיו לפניך וחסאתי לך כל הימים:

14. תלמוד בבלי מסכת עבודה זרה דף יז עמוד א
אמרו עליו על ר"א בן דורדיא, שלא הניח זונה אחת בעולם שלא
בא עליה. פעם אחת שמע שיש זונה אחת בכרכי הים והיתה
נוטלת כיס דינרין בשכרה ... בשעת הרגל דבר הפיחה, אמרה:
כשם שהפיחה זו אינה חוזרת למקומה, כך אלעזר בן דורדיא
אין מקבלין אותו בתשובה. הלך וישב בין שני הרים וגבעות,
אמר: הרים וגבעות בקשו עלי רחמים, אמרו לו: עד שאנו
מבקשים עליך נבקש על עצמנו ... אמר: אין הדבר תלוי אלא
בי, הניח ראשו בין ברכיו וגעה בבכיה עד שיצתה נשמתו.

15. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף ה עמוד א
אמר רבי לוי בר חמא אמר רבי שמעון בן לקיש: לעולם ירגיז אדם יצר
טוב על יצר הרע, שנאמר רגזו ואל תחטאו. אם נצחו - מוטב, ואם לאו
- יעסוק בתורה, שנאמר: אמרו בלבבכם; אם נצחו - מוטב, ואם לאו
- יקרא קריאת שמע, שנאמר: על משכבכם; אם נצחו - מוטב, ואם
לאו - יזכור לו יום המיתה, שנאמר: ודמו סלה.

16. ערבי נחל דברים כי תצא - דרוש א
אם עדיין לא גבר החולי בו כל כך ועדיין יש בקרבו קצת תשוקה ורצון
לעבודת הבורא יתברך שמו רק שיש בו ג"כ תאוות רעות, אזי טוב לו
שיעשה נסיונות ולא יקח מיד הרפואה האחרונה, אלא יעסוק בתורה,
אי אזיל מוטב, ואם לאו יקרא קריאת שמע, ואם גם זה אינו מועיל אזי
יזכור יום המיתה. אבל מי שרואה בעצמו שכבר גבר עליו החולי והוא
צריך לרפואה מיד, כי יסתכן בלי רפואה בראותו שכבר גברו עליו
התאוות עד קצה האחרון, אזי אין לו פנאי לנסות כלל, והוא מוכרח
מיד לעשות רפואה של זכרון יום המיתה, ואם ע"ז יתחדש בו חולי
העצבות שלא יניחיהו לעשות מצוה, יעשה אח"כ רפואה לזה

אין שלם מלב שבור...

17. ויקרא רבה (וילנא) (פרשת צו) פרשה ז סימן ב
א"ר אלכסנדרו ההדיוט הזה אם משמש הוא בכלים שבורים
גנאי הוא לו אבל הקדוש ברוך הוא כלי תשמישו שבורים
שנאמר קרוב ה' לנשברי לב....

18. התועודות חלק שני רבי שבתאי סטלביצקי עמוד 42
הרבי מביא פתגם בשם האדמו"ר של חב"ד, שמפורסם גם בשם
הרבי מקוצק: "אין שלם יותר מלב שבור". אז כנראה שגם לחוות
שבורים משלימים אותנו יותר מלוחות שלמים ... מה הכוונה? בעל
גאוה מרגיש כל כך חכם, אף אחד לא יכול להסביר לו כלום ולא ללמד
אותו שום דבר חדש - הכל הוא כבר מבין ויודע. אדם כזה גם לעולם
לא יצמח ולא יגדל לשום כיוון. זאת גם הסיבה לכך שדווקא משה
רבנו הוא זה שקיבל את התורה, העניו מכל אדם. לכאורה שלמה

פרשת מקץ וחנוכה - להידחק עם החיים

קשיי החיים מביאים את האדם להתקדמות

1. בראשית (פרשת מקץ) פרק מב פסוק לו - לח
(לו) ויאמר אלהם יעקב אביהם אתי שכלתם יוסף איננו ושמעון איננו
ואת בנימן תקחו עלי היו כלנה: (לז) ויאמר ראובן אל אביו לאמר את
שני בני תמית אם לא אביאנו אליך תנה אתו על ידי ואני אשיבנו אליך:
(לח) ויאמר לא ירד בני עמכם כי אחיו מת והוא לבדו נשאר וקראהו
אסון בדרך אשר תלכו בה והורדתם את שיבתי בגוגן שאולה:

2. רש"י בראשית (פרשת מקץ) פרק מב פסוק לח
(לח) לא ירד בני עמכם - לא קבל דבריו של ראובן. אמר בכור
שוטה הוא זה, הוא אומר להמית בניו, וכי בניו הם ולא בני:

3. בראשית (פרשת מקץ) פרק מג פסוק א - י
(א) והרעב כבד בארץ: (ב) ויהי כאשר פלו לאכל את השבר אשר הביאו
ממצרים ויאמר אליהם אביהם שבו שברו לנו מעט אכל: (ג) ויאמר אליו
יהודה לאמר העד העד בנו האיש לאמר לא תראו פני בלתי אחיכם
אתכם: ... (ח) ויאמר יהודה אל ישראל אביו שלחה הנער אתי ונקומה
ונלכה ונחיה ולא נמות גם אנחנו גם אתה גם טפנו: (ט) אנכי אערבנו
מידי תבקשנו אם לא הביאתיו אליך והצגתיו לפניך וחסאתי לך כל
הימים: (י) כי לולא התמהמהנו פי עתה שבונו זה פעמים:

4. בראשית רבה (וילנא) (פרשת מקץ) פרשה צא סימן ו
ויאמר ראובן אל אביו את שני בני תמית, אמר לו וכי בניך אינן
בני אמר להם יהודה הניחו לזקן עד שתכלה הפת, אמר לו
יהודה, אבא אם הולך בנימין עמנו ספק נתפס ספק לא נתפס
ואם אינו הולך עמנו כלנו מתים ברעב מוטב תניח את הספק
ותתפוש את הוודאי, אמר מי מערב בו, אמר לו אני שנאמר אנכי
אערבנו מידי תבקשנו, לכך נאמר וירא יעקב כי יש שבר במצרים.

5. רש"י בראשית (פרשת מקץ) פרק מג פסוק ב
(ב) כאשר כלו לאכול - יהודה אמר להם המתינו לזקן עד
שתכלה פת מן הבית:

קשיים רוחניים מביאים את האדם לתשובה

6. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף ו עמוד ב
רבי אליעזר אומר: הרי שגזל סאה של חטים וטחנה ואפאה
והפריש ממנה חלה, כיצד מברך? אין זה מברך אלא מנאץ,
ועל זה נאמר: ובוצע ברך נאץ ה'. רבי מאיר אומר: לא נאמר
בוצע אלא כנגד יהודה, שנאמר ויאמר יהודה אל אחיו מה בצע
כי נהרג את אחינו, וכל המברך את יהודה - הרי זה מנאץ, ועל
זה נאמר: ובצע ברך נאץ ה'

7. רש"י בראשית (פרשת וישב) פרק לח פסוק א
למה נסמכה פרשה זו לכאן, והפסיק בפרשתו של יוסף, ללמד
שהורידוהו אחיו מגדולתו כשראו בצרת אביהם, אמרו אתה
אמרת למכרו, אלו אמרת להשיבו היינו שומעים לך:

8. בראשית (פרשת וישב) פרק לח פסוק א - ב
(א) ויהי בעת ההוא וירד יהודה מאת אחיו ויט עד איש עדלמי וישמו
חירה: (ב) וירא שם יהודה בת איש כנעני וישמו שוע ויקחה ויבא אליה:
אבן עזרא
(ב) איש כנעני יש אומרים סוחר ... ויתכן להיות כמשמעו.

9. חזקוני בראשית (פרשת וישב) פרק לח פסוק יג
וא"ת איך הסכים הקדוש ברוך הוא שיצאו כל מלכי יהודה מפרץ
שבא מתמר שהרתה לזנונים. אלא י"ל מוטב שיצא מתמר בת
שם הצדיק, ואל יצאו מאשת יהודה שהיתה כנענית שהיו
מקולקלים. ועוד לא הרתה לזנונים שהרי קודם מתן תורה כל
הקרובים מיבמין

(ח) ויכר יוסף וגו'. פי' הגם שהוא הכירם לצד שהניחם בחתימת זקן ומטבע אנושי כשתולד הידיעה בלב א' מהשנים גם בלב השני יתעורר בחינת הזכרון כי הלבבות יגידו סודות נעלמים כאומרם (משלי כז) כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם, וידקדקו בעינים במצח בדיבור והידיעה הולכת וגדלת עד שישלים הבחון, אף על פי כן מודיע הכתוב שהם לא הכירוהו, והטעם לצד ראותו ברום המעלות החליטו הבחינה והרחיקו מלבם מחשוב דבר זה:

26. בראשית (פרשת מקץ) פרק מא פסוק לג - לו

(לג) ועתה ירא פרעה איש נבון וחקם וישיתיהו על ארץ מצרים: (לד) יעשה פרעה ופקד פקדים על הארץ וחמש את ארץ מצרים בשבע שני השבע: (לה) ויקבצו את כל אכל השנים הטבות הבאת האלה ויצברו בר תחת יד פרעה אכל בערים ושמו: (לו) והיה האכל לפקדון לארץ לשבע שני הרעב אשר תהיין בארץ מצרים ולא תפרת הארץ ברעב: (לז) ויטיב הדבר בעיני פרעה ובעיני כל עבדיו:

(לג) ועתה ירא פרעה. מאחר שהאל-ל יתברך הגיד הרעב העתיד למען תתור להושיע את עמך והראך השבע להודיעך במה תושיע ראוי לך למען לא תחטא לו שתראה איש נבון וחכם עיוני ומעשי בהנהגת המדינות שישים הוא לב לזה

27. תורה תמימה הערות בראשית פרק מא הערה ז

ומה שאמר יוסף ועתה ירא פרעה איש נבון וגו' אף על פי שלא נשאל על זה ואין מן הנמוס להיות נדרש ללא שאלוהו י"ל פשוט דזה שייך לסבת החלום ופתרונו, ר"ל שנתן טעם מדוע הגיד ה' את כל אלה לפרעה, כדי שיפקד איש נבון וחכם על בטחון המדינה. ורמב"ן טרח הרבה בענין זה:

נר חנוכה

28. לב השמים ר' שלמה קרליבך עמוד 15

חנוכה הוא החג היחיד שחל בסוף החודש ... בחנוכה יש עוד דבר מיוחד: עיקר החג הוא בלילה, בהדלקת נרות. בפסח, ליל הסדר הוא קדוש ונשגב, אבל חוץ מהלילה הראשון, עיקר החג הוא בשבעת הימים. גם פורים אומנם גם בלילה קוראים את המגילה, אבל העיקר הוא ביום ... מה כל העניין של חנוכה? היינו ממש בסוף, חסרי אונים וחסרי תקווה חשכה גמורה. "אני שכבתי ואישנה ..", קרוב למיתה. ואז הופיע האור - "... הקיצותי כי ה' יסמכני".

29. אוצר מדרשים (אייזנשטיין) חנוכה עמוד 190

והיו יונים מתעללות בבתולות ישראל, ונהגו בדבר הזה שלש שנים ושמונה חדשים, עד שבא מעשה של בת מתתיהו כהן גדול שנשאת לבן חשמונאי ואלעזר היה שמו, כיון שהגיע יום שמחתה הושיבה באפריין, וכשהגיע זמן הסעודה נתקבצו כל גדולי ישראל לכבוד מתתיהו ובן חשמונאי שלא היו באותו הדור גדולים מהם, וכשישבו לסעוד עמדה חנה בת מתתיהו מעל אפריין וספקה כפיה זו על זו וקרעה פורפירון שלה ועמדה לפני כל ישראל כשהיא מגולה ולפני אביה ואמה וחותרה. כיון שראו אחיה כן נתיישו ונתנו פניהם בקרקע וקרעו בגדיהם, ועמדו עליה להרגה, אמרה להם שמעוני אחיי ודודיי, ומה אם בשביל שעמדתי לפני צדיקים ערומה בלי שום עבירה הרי אתם מתקנאים בי, ואין אתם מתקנאים למסרני ביד ערל להתעולל בי! הלא יש לכם ללמוד משמעון ולוי אחי דינה שלא היו אלא שנים וקנאו לאחותם והרגו כרך כשכם ומסרו נפשם על ייחוד של מקום ועזרם ה' ולא הכלימם, ואתם חמשה אחים יהודה יוחנן יונתן שמעון ואלעזר, ופרחי כהונה יותר ממאתים בחור, שימו בטחונכם על המקום והוא יעזור אתכם שנאמר כי אין מעצור לה' להושיע וגו' (ש"א = שמואל א' = י"ד). ופתחה פיה בבכיה ואמרה רבש"ע אם לא תחוס עלינו חוס על קדושת שמך הגדול שנקרא עלינו ונקום היום נקמתנו. באותה שעה נתקנאו אחיה ואמרו בואו ונטול עצה מה נעשה, נטלו עצה זה מזה ואמרו בואו ונקח אחותינו ונוליכנה אצל המלך הגדול ונאמר לו אחותנו בת כהן גדול ואין בכל ישראל גדול מאבינו, וראינו שלא תלין אחותינו עם ההגמון, אלא עם המלך שהוא גדול כמותינו, ונכנסנו עליו ונהרגהו ונצא, ונתחיל אח"כ בעבדיו ובשריו, והשם יעזרנו וישגבנו, נטלו עצה וכו' ועשה להם הקדוש ברוך הוא תשועה גדולה, ושמעו בת קול מבית קדש הקדשים: כל ישראל נצחו טליא באנטוכיא, כן יעשה המקום ישועה בימינו אלה.

המלך, שהיה חכם מכל אדם, הוא היה צריך לקבל את התורה. הרי בשביל להבין את התורה צריך שכל וחכמה. אבל ה' אומר שלא! כדי לקבל את התורה צריך בעיקר ביטול. ושבירת הלוחות שברה את הלבבות והביאה את הביטול לעומקים חדשים, ואת שברון הלב הזה אמר הקב"ה לשמר לדורות (לוחות ושברי לוחות מונחים בארון), כדי שלא נפסיק לגדול.

19. שם עמוד 43

מכאן נובע ההבדל הגדול בין לב נשבר לבין עצבות. עצבות היא בדיוק ההפך מכל מה שאמרנו. העצבות היא ההרגשה שכולם אשמים. אדם עצוב זורק מעצמו אחריות ומאשים את כל האחרים. גם אם יבוא מישהו וירצה להרים אותו, לעזור לו ולעודד אותו, הוא רק ייסגר יותר. בלב שבור, לעומת זאת, יש הרגשה של תקווה. אני מרגיש דוקא שאני לא רחוק מהמקום. על ידי השבירה אני נפתח ופתאום מגלה שיש לי. ... אנחנו מבינים שצריך לב שבור, אבל צריך גם לדעת שהוא זמני. אסור להישאר כל הזמן עם לב נשבר. צריך להתקדם ולהרגיש את התקווה. אומנם יש אור שמתנוצץ וחודר בסדקים של הכלי השבור, אבל אחרי שקיבלנו אותו צריך לעבור לתנועה של עלייה.

אדם מוכן לסבול הרבה בשביל קבעון מחשבתי וקבעון התנהגותי....

20. בראשית (פרשת מקץ) פרק מא פסוק ח

ויהי בבקר ותפעם ריחו וישלח ויקרא את כל חרטמי מצרים ואת כל חכמיה ויספר פרעה להם את חלמו ואין פותר אותם לפרעה:

21. בראשית רבה (תיאודור-אלבק) פרשת מקץ פרשה פט

וישלח ויקרא וגו' [ואין פותר אותם לפרעה] ר' יהושע דסיכנין בש' ר' לוי פותרים היו אותו אלא שלא היה קולן נכנס באזניו, שבע הפרות הטובות, שבע בנות את מוליד, שבע הרעות, שבע בנות את קובר, שבע השיבילים הטובות, שבע אפרכיות את מכבש, שבע הרעות, שבע אפרכיות מורדות ברך

22. סימן לבנים בראשית עמוד 185

חלומותיו של פרעה יחסית ברורים, משולבים בהם סימנים של שובע ורעב ורמזים נוספים, כך שהפתרון די מתבקש בחלום עצמו. ואם כן, מדוע, "ואין פותר אותם לפרעה", מדוע כל חכמי מצרים וחרטומיה לא הצליחו לתת פתרון פשוט כפי שנתן יוסף?

23. שם

באותם הימים לא היה מקום יותר יציב ממצרים, הנילוס זרם בלי הפסק והביא לידי שפע חקלאי ומסחרי. בלבם של המצרים לעולם לא קינן חשש ממחסור, היאור היווה את סמל הכוח של מצרים ... והנה מאותו יאור עולות שבע פרות רזות, ובולעות שבע פרות שמנות. זו מציאות בלתי נתפסת במצרים. גם החלום השני המתאר שיבולים שדופות מטלטל את שלוות הקיום המצרית, "ותפעם רוחו", זוהי אפשרות כל כך מוזרה עד שחרטומי מצרים וחכמיה כלל לא מעלים על דעתם שהיא אכן יכולה להתרחש במצרים. זה אומנם הפתרון הפשוט ביותר, אבל הוא כל כך רחוק מהבטחון ששורר במצרים ...

24. בראשית (פרשת מקץ) פרק מב פסוק ח

(ח) ויכר יוסף את אחיו והם לא הפרהו:

ויכר יוסף וגו' - לפי שהניחם חתומי זקן:

סיכום

11-13 – ההתאוששות של יהודה באה כשהמציאות הביאה אותו לנקודת קצה. נקודה בה הוא צריך להחליט האם למנוע מעצמו בושה גדולה ולאבד בידיים שלוש נפשות שהם גם בניו או להודות ולקחת אחריות על מעשיו ולומר "צדקה ממני". יהודה בנקודת הקצה לוקח אחריות על מעשיו ומשום הוא מתחיל לשוב לעצמותו ולהנהגת המשפחה. יעקב שרואה את העלייה מבין שקבלת האחריות של יעקב מגיע ממקום אמיתי ולכן מוכן למסור את בנימין כשיהודה מקבל על עצמו את האחריות.

14 – הסיפור הידוע על ר' אלעזר בן דורדיא שבא על כל זונה שבעולם וכששמע שהיתה אחת שלא בא עליה עשה מאמצים כבירים להגיע אליה ובשעת מעשה כששמע מפיה את המשפט שאין מקבלים את אלעזר בן דורדיא בתשובה הוא הרגיש שהוא הגיע לנקודת קצה, קיבל אחריות על מעשיו ועשה תשובה שלמה עד שיצאה נשמתו כאחת ויצאה בת קול ואמרה שהוא מזומן לחיי העולם הבא.

15-16 על פי היסוד הזה מסביר הערבי נחל את הגמרא שאם פגע באדם יצר הרע כששום דבר לא עוזר אז יזכיר לעצמו יום המיתה בתקווה שכשיגיע לנקודת קצה במחשבה זה ישפיע גם על המעשה.

פעמים רבות אנשים מתברברים עם תסביכים נפשיים, הולכים לטיפולים שלא נגמרים ומפחדים להתקדם בחיים עד שהבעיה תיפתר. לפעמים יש בעיות שבאמת דורשות טיפול לעיתים תרופתי ולעיתים בשיטות אחרות אבל ברוב הפעמים הפתרון נמצא בשגרת החיים. חובתנו להתגלגל עם החיים, החיים יותר חזקים מהכל, התגלגלות מסודרת עם החיים (חתונה ילדים וכו') מכריחה אותנו לקום ולעשות, העשייה הזו היא הדבר הבריא ביותר שמקדמת את האדם. אנחנו לא מדברים על להדחיק דברים, אלא להיות מודע לדברים ודווקא מתוך המודעות להתקדם ולעשות.

17-19 – הר' מקוצק היה אומר "אין שלם מלב שבור" ובספר התוועדות מבאר שמזה הטעם הלוחות השבורים היו מונחים בארון. מקום של משבר הוא מקום שמביא לענווה ומתוך הענווה אדם קשוב למצוא פתרונות. הגאווה תוקעת את האדם במקום. יש כאלה האומרים "מה אני אעבוד בכזו עבודה!?", אני אתחנן עם כזו בחורה?! וכו' וכו' כתוצאה מתחושה זו, פעמים רבות האדם עומד במקום. הדרך לפתור את הבעיה היא לב שבור, לסדוק את הלב כדי שיוכל להכנס אור מבחוץ. עצבות היא ביטוי של גאווה, לעומת זאת כשאדם מחמת שבר מתמלא בתקווה זה סימן שהאור מבחוץ נכנס אליו והמפתח להצלחה ולהתקדמות נמצא מעבר לדלת ואפילו כבר התחיל.

20-23 – פרעה חולם חלום. חכמי מצרים נותנים כל מיני פתרונות על בנות שימותו וערים שיכבשו אבל הפתרון לא נכנס בלבו של פרעה. רק יוסף פותר לרוחו של פרעה. שואל בעל הסימן לבנים, הרי הפתרון של יוסף היה הכי קרוב לפשט של החלום, ואם כן מדוע אף חכם מצרי לא הלך בכיוון? התשובה, משום שהם לא העלו בדעתם שיכול להיות רעב במצרים.

24-25 – יוסף מכיר את האחים והם לא הכירוהו למרות שעל פי טבע גם אם הניחו אותו ללא זקן, לאט לאט היו צריכים להכיר אותו, אך כיון שלא העלו בדעתם שיוסף יכול להיות מושל על מצרים, משום כך לא הכירוהו.

1-2 – לאחר ששמעון נאסר והאפשרות היחידה לשחררו היא בהבאת בנימין למצרים, מנסה ראובן לשכנע את יעקב למסור בידיו את בנימין. יעקב מסרב בטענה "וקראהו אסון בדרך". למרות שראובן כביכול מקבל אחריות על בנימין וכדי להורות על גודל האחריות הוא אומר לאביו "את שני בני תמית", יעקב לא מקבל את הדברים ובני יעקב נשארים בארץ כנען.

3-4 – כעבור זמן כשנגמר האוכל בבית יעקב, מבקש יעקב מבניו לרדת למצרים ולהביא אוכל - "שבו שברו לנו מעט אוכל". יהודה מזכיר לאביו שאדון הארץ התנה את בואם רק בהבאת בנימין. יעקב מתקשה להסכים אך לאחר שיהודה מקבל אחריות גמורה על בנימין - "אנכי אערבנו מידי תבקשנו..." יעקב נענה בחיוב. במדרש נחשף הדו שיח שהיה בין יהודה ליעקב. יהודה בא בטענת ספק וודאי ודאי עדיף. הודאי שימותו ברעב גובר על הספק שבנימין ייתפס. לכאורה יש להקשות הרי בשיח עם ראובן החשש של יעקב היה שמא יקרה אסון בדרך, יעקב כלל לא העלה חשש שבנימין ייתפס, אם כן מדוע הערבות שמקבל יהודה על בנימין משכנעת את יעקב, כיצד הערבות מועילה לחשש שמא יקרה אסון בדרך?

5 – רש"י מדייק מהמדרש שהסיבה שיעקב הסכים, משום שכלתה הפת מן הבית. בשונה מראובן יהודה ידע מתי ומה לומר ליעקב. יהודה המתין עד שיעקב יגיע למצב של חוסר אונים, למצב של אין ברירה. במצב של אין ברירה השיקולים של אדם משתנים, החשש שיעקב נתן לו מקום בזמן שהיתה הפת מצויה בביתו נעלם כלא היה בזמן שהפת כלתה.

יש כאן עיקרון חשוב, פעמים שאדם חושש לעשות דברים משיקולים שונים, פעמים שאדם מתברבר עם עצמו נפשית משום שהוא יכול להרשות לעצמו, אבל ברגע שהתמונה והמצב ישתנו ולאדם לא תהיה ברירה והוא יהיה חייב לעשות עם עצמו משהו, במקרה כזה פתאום נראה שהרבה בעיות וחששות נעלמות ודברים מסתדרים. לפעמים ההגעה לנקודת הקצה טומנת בתוכה אור גדול. אדם כשלעצמו מנסה לעשות הכל כדי לא להגיע לנקודת קצה משום שההגעה לנקודה הזו מפחידה אך על האדם לדעת שמציאות קצה בדר"כ מחייבת את האדם לקום ולעשות ושם נעוץ הפתרון. כאשר אדם מצליח למנוע הגעה לנקודת קצה פעמים רבות הוא מאפשר לעצמו להמשיך להתבוסס בתוך הבוץ.

ישיים רוחניים

גם בקשיים רוחניים פעמים שאדם מתעורר ושב בתשובה רק לאחר שהוא מגיע לנקודת קצה.

6-10 – יהודה מציע לא להרוג את יוסף אלא למכור אותו, כביכול בזכות יהודה ניצל יוסף, אך חז"ל אומרים כל המברך את יהודה הרי זה מנאץ. רש"י מביא את טענת האחים, שאלו יהודה היה אומר להחזיר את יוסף הם היו שומעים לו וכיון שהציע למכור ויעקב מסרב לקבל תנחומים הורידוהו מגדולתו. הירידה של יהודה הלכה ונעשתה תלולה, הוא מתחנן עם כנענית, דבר שמאז ומתמיד כל האבות וכל האחים נמנעו מלעשות. במדרש מובא שיהודה נעשה חולין לאחר הנישואין לכנענית. ההתדרדרות של יהודה היתה גם בפן המשפחתי, הוא קובר את שני בניו ער ואונן וגם את אשתו ובהמשך הוא גם מבקש לשכב עם אשה שכביכול היתה זרה לו. הירידה של יהודה היתה מאיגרא רמה לבירא עמיקתא.

קבעו מחשבתי והתנהגותי זה אחד הדברים שלאדם מאד קשה להשתחרר ממנו. אדם לפעמים נתקע בחיים משום שהוא לא מעלה בדעתו שיכול להיות אחרת. זו טעות חמורה. צריך לקום ולעשות והכל משתנה מהקצה אל הקצה!!! קבעו מחשבתי והתנהגותי כמה שיהיה קשה הוא מאד נוח לאדם, אדם מעדיף את המוכר והידוע גם במחיר של סבל.

26-27 – יוסף לא רק פותר את החלום אלא גם מייעץ להעמיד איש חכם ונבון ... לכאורה מי ביקש מיוסף יעוץ? אלא שיוסף יודע שדיבורים בעלמא לא יועילו, לדבר אפשר הרבה, אבל העיקר הוא לקום ולעשות. מהספורנו משמע שגילוי החלום ללא פתרון יש בו חטא. אדם יכול לדבר הרבה על הבעיות שלו, אבל הדיבורים לא ישנו את המצב, עמוקים ככל שיהיו והגיוניים ככל שיהיו אם לא יקום ויעשה ויתחיל לחיות את החיים, הכל יישאר באותו מקום והוא ימשיך להתבוסס בבוץ שלו. טיפול פסיכולוגי יכול להיות יעיל אבל בתנאי שאדם רואה התקדמות משמעותית. במקרים רבים האדם במשך שנים משתף, מנתחים את מה שעובר עליו אבל בפועל הוא מתקדם צעד והולך שני צעדים אחרים. טיפול טוב הוא טיפול ממוקד שרואים בו התקדמות משמעותית הלכה למעשה.

נר חנוכה

במדרש מובא סיפור על בת מתתיהו שממנה התחיל כל המרד. גם שם כולם התרגלו למציאות ועד שלא הגיעו לנקודת קצה שום דבר לא זז ולא התקדם.

